

VODIČ

za dialog med podjetji, učitelji in dijaki

ORGANIZATORJI PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA IN VIDEO POSNETKI

Organizatorji praktičnega izobraževanja

Organizatorji praktičnega izobraževanja imajo ključno vlogo pri uspešnem izobraževanju dijakov v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja.

V poklicnem izobraževanju, še posebej v vajeniški obliki, dijaki dosegajo pričakovane učne izide predvsem ob povezovanju učenja v različnih učnih okoljih: v šoli, podjetjih in medpodjetniških izobraževalnih centrih. Organizatorji praktičnega izobraževanja so nepogrešljiva podpora dijakom pri učenju in obenem vezni člen med šolo in podjetji, med mentorji, učitelji in dijaki, ki se usposabljaajo tako v podjetjih kot v šoli.

Organizator praktičnega izobraževanja nudi strokovno podporo pri izvedbi praktičnega usposabljanja v podjetju ter skrbi tako za vključevanje dijakov v praktično usposabljanje v podjetjih kot tudi za ustrezno povezavo z različnimi oblikami praktičnega izobraževanja, ki se izvajajo v šoli. Stalno komunicira predvsem z dijaki in mentorji v podjetjih, hkrati pa je v stiku z učitelji in drugimi strokovnimi delavci šole. Izvaja predvsem naslednje naloge:

- skrbi za promocijo praktičnega usposabljanja ter motiviranje podjetij in dijakov;
- izbira podjetja, kjer se bodo dijaki lahko usposabljali in skrbi za nemoteno sodelovanje šole in podjetja;
- informira dijake, pomaga pri povezovanju s podjetji, pripravlja ustrezne učne pogodbe;
- svetuje podjetjem o pričakovanih učnih izidih in pogojih izobraževalnih programov, zaključnih izpitih, potrebah dijakov, pomaga pri pripravi načrtov praktičnega usposabljanja;
- spremlja dijake na praktičnem usposabljanju, sodeluje in nudi podporo pri ocenjevanju znanja;
- skrbi za ustrezno komunikacijo, preprečevanje nesoglasij in reševanje konfliktov;
- nudi administrativno podporo pri pripravi poročil, izvedbi plačil ipd.

Nazivi in natančni opisi delovnih mest za organizatorje praktičnega izobraževanja se lahko razlikujejo ne samo med različnimi državami članicami Evropske unije, temveč tudi znotraj posamezne države članice. Imenujejo se lahko organizatorji, koordinatorji, nadzorniki, svetovalci, vodniki ali podobno, odvisno od lokalnih pogojev in tradicij. Nekateri od njih so svetovalci v šolah, agencijah ali zbornicah. Drugi so učitelji, ki del časa posvetijo tem nalogam, ali pa so organizatorji praktičnega izobraževanja, ki izpolnjujejo tudi druge administrativne naloge na šolah.

Za vse pa velja, da je njihova ključna vloga komunikacija za doseganje skupnih ciljev. Na različne načine in preko različnih medijev morajo biti sposobni vzpostaviti uspešno komunikacijo z vsemi ciljnimi skupinami. To pomeni tudi uporabo novih virtualnih platform in omrežij, ki so danes prisotna med mladimi, v šolah in podjetjih.

UČNI IZIDI PRI PRAKTIČNEM UPOSABLJANJU

Učni izidi so osnova za načrtovanje in izvajanje praktičnega usposabljanja. Po eni strani so ključni za doseganje pričakovane učinkovitosti in kakovosti poklicnega izobraževanja, po drugi strani pa njihova uporaba v praksi pomembno prispeva k razvoju uspešnih oblik učenja na delovnem mestu.

Učni izidi imajo velik, vendar pogosto spregledan potencial. Razumljivo, saj so izobraževalni standardi z učnimi izidi uradni dokumenti, ki praktikom niso povsem razumljivi. Organizatorji praktičnega izobraževanja lahko prav s poglobljenim poznavanjem pričakovanih učnih izidov naredijo korak naprej in z ustrezno komunikacijo pomembno vplivajo na njihovo dejansko vključevanje v prakso.

V letu 2017 smo v Sloveniji ob uvajanju vajeništva začeli pripravljati kataloge praktičnega usposabljanja. Katalogi z opredeljenimi delovnimi procesi, v katere se vključuje dijak, in s pripadajočimi operativnimi učnimi cilji predstavljajo standard poklicne usposobljenosti, ki se dosega predvsem z usposabljanjem v podjetjih, deloma pa tudi z različnimi oblikami učenja v šoli. V poskusnem uvajanju vajeniške oblike se je katalog praktičnega usposabljanja izkazal kot uporaben inštrument pri oblikovanju dogovorov med podjetjem in šolo, še posebej pri pripravi načrtov izvajanja vajeništva za posameznega dijaka. Pričakujemo, da se bo uporaba katalogov praktičnega usposabljanja postopoma uveljavila tudi v šolski obliki poklicnega izobraževanja.

VIDEO POSNETKI, KOT PODPORA UČENJU

Video posnetki so danes splošno razširjen način sporočanja, pridobivanja informacij in posredovanja vsebin. Zlasti mladi "generacije Z" video posnetke pogosto uporabljajo tudi za učenje, saj so jim bližje, kot pa "dolga zapletena besedila". Rezultati poskusne uporabe video posnetkov v projektu SEE THE GOAL so pokazali, da vizualizacija pripomore k boljšemu razumevanju pričakovanih učnih izidov.

Organizatorji praktičnega izobraževanja lahko video posnetke uporabijo za podporo in načrtovanje učenja z dijaki in mentorji, ki jim pomagajo pri njihovem delu. Na podlagi izkušenj lahko potrdimo, da organizatorji praktičnega izobraževanja s pomočjo video posnetkov bistveno prispevajo k uspešnosti tako samega usposabljanja kot tudi komunikacije v procesu učenja.

Posamezen učni izid obsega več vidikov, ki jih težko razumemo na prvo žogo. Je podobno kot pri kegljanju, ko moramo običajno metati večkrat, če hočemo podreti vse keglje. Z ogledom video posnetkov se je moje razumevanje povečalo.

- Vajenka v programu Nega in zdravje, Danska

1. VIDEO POSNETKI PRI KOMUNIKACIJI S PODJETJI

Podjetja, kjer se bodo dijaki usposabljali, morajo poznati pričakovane učne izide. Organizatorji praktičnega izobraževanja lahko preko svetovanja ali posebnih usposabljanj nudijo podporo novim podjetjem pri prepoznavanju delovnih nalog, ki bodo pokrile učne izide. To lahko olajša oblikovanje načrta usposabljanja, ki ustreza podjetju in dijaku ter zadosti ciljem izobraževalnega programa. Video posnetki učnih izidov so lahko pri tem zelo nazoren pripomoček.

Uporaba v praksi: Mehatronik operater, Slovenija

Na Šolskem centru Celje so v šolskem letu 2017/2018, izhajajoč iz ciljev izobraževalnega programa Mehatronik operater in pripadajočih poklicnih standardov, pripravili okvirni seznam delovnih področij, v katera se bo vključeval dijak med praktičnim usposabljanjem. Za tem so kontaktirali podjetja in si ogledali proizvodne prostore (lokacije snemanja). Sočasno so, s pomočjo navodil za pisanje scenarija, nastali scenariji za snemanje. Video posnetke so posneli za posamezni sklop nalog, pri čemer so sodelovali tako dijaki, učitelji praktičnega pouka, mentorji v podjetjih in vodstva podjetij, ki so snemanja omogočila. Posnetki so na voljo tukaj: <http://www.seethegoal-eu.si/video/>. Organizator praktičnega izobraževanja je video posnetke uporabil pri komunikaciji s podjetji, še posebej pri oblikovanju dogovora o načrtu praktičnega usposabljanja.

Zainteresirani smo, da uporabimo video posnetke z učnimi izidi z naslednjo generacijo dijakov.

- Direktor podjetja, Finska

Video posnetki so zelo dobro orodje, ki pritegne veliko takojšnje pozornosti. Video ustvari močnejši vtis kot tiskan promocijski material.

- Organizator praktičnega izobraževanja, Finska

Seveda bo potrebno uvajanje učnih izidov v praktično usposabljanje dosledno spremljati in nadgrajevati. Nenazadnje vse večje spremembe, vključno z izvajanjem kakovostnega usposabljanja v podjetjih, potrebujejo čas in vztrajnost.

2. UPORABA VIDEO POSNETKOV V PRAKSI

Pomembno je, da podjetja znajo nuditi podporo svojim dijakom pri vrednotenju doseženih učnih izidov in samega procesa učenja. Študija in poskusna uporaba video posnetkov v projektu SEE THE GOAL kaže, da lahko mentorji v podjetjih in drugi odgovorni koristno uporabijo video posnetke med ocenjevanjem in vodenimi razgovori.

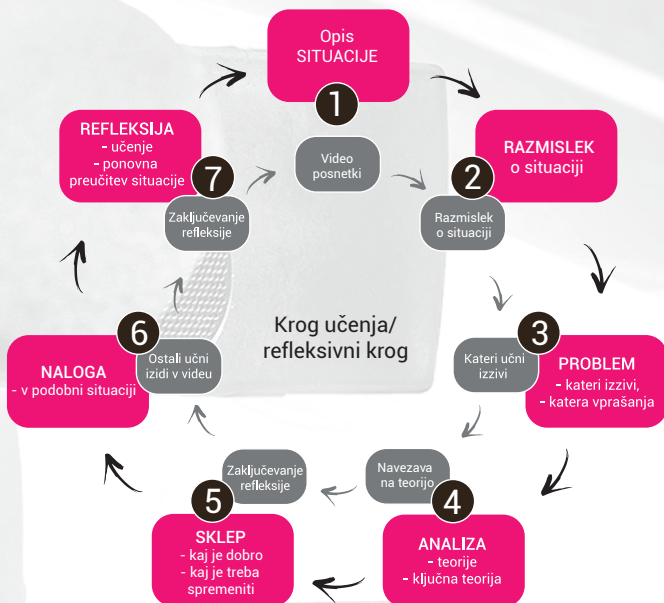
Uporaba v praksi: Nega in zdravje, Danska

Več izkušenih vodij usposabljanja je uspešno vključilo video posnetke v metodo usmerjanja vajencev, ki ji rečejo »krog učenja/refleksivni krog«. Ta metoda podpira samo-vrednotenje doseženih učnih izidov in odpira nove načine dialoga med dijakom in mentorjem. »Krog učenja/refleksivni krog« je splošno poznana in razširjena metoda dela pri praktičnem usposabljanju na področju nege in zdravja na Danskem.

Video posnetke razumem kot vizualni okvir, na katerega se lahko opreš. Zdaj natančno vemo, o čem govorimo z dijaki, ko govorimo o njihovih učnih izidih.

- Vodja usposabljanja, Stevns Kommune, Danska

Ob uporabi video posnetkov tudi dijaki boljše razumejo svoje cilje učenja.

“ Ker sem videl video posnetek, si učni izid tudi lažje predstavljam, ko berem o njem.
- Dijak, Nega in zdravje, Danska

3. UPORABA VIDEO POSNETKOV V ŠOLI

Učitelji v poklicnih šolah lahko dijakom pomagajo pri pripravi na usposabljanje v podjetjih. Dijaki morajo izkusiti učenje z delom kot del svojega poklicnega izobraževanja, zato je potrebna povezava med šolo in podjetjem. Video posnetki s predstavljenimi učnimi izidi so lahko podlaga za razpravo med poukom. Učitelji lahko na ta način razjasnijo pričakovanja dijakov in jim dajo občutek gotovosti pred prihajajočim usposabljanjem v podjetju.

Organizatorji praktičnega izobraževanja lahko video posnetke predlagajo kot dodatna učna gradiva, ki se uporabijo tudi v podporo samovrednotenju dijakov po zaključenem praktičnem usposabljanju v podjetju.

Uporaba v praksi: Trgovina na drobno in aranžerstvo, Finska

Finski učitelji opravljajo tudi svetovalne naloge, da bi podprli usposabljanje dijakov v podjetjih. Učitelji so predstavili video posnetke skupini dijakov kot pripomoček, ki pomaga razumeti učne izide s področja trgovine in aranžiranja (ki so običajno predstavljeni le v pisni obliki). Na podlagi video posnetkov dijaki razpravljajo o vprašanjih, kot so:

- “
- Kako se isti učni izidi dosegaajo na različnih delovnih mestih?
 - Kakšne so moje veščine v primerjavi z veščinami, predstavljenimi v video posnetku?
 - Kako naj rešim dano delovno nalogo?
- Učitelj in svetovalac

Za učitelje je priporočeno da video posnetke uporabijo v času priprave, da dijake seznani s cilji usposabljanja na delovnem mestu. Poleg tega se lahko video posnetki uporabijo tako, da se preveri napredek posameznega dijaka.

NA STRATEŠKI RAVNI

POVEČATI OBSEG IN KAKOVOST

Podpora in svetovanje podjetjem pri usposabljanju dijakov je ena od ključnih nalog v sistemu poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Organizatorji praktičnega izobraževanja na šolah in svetovalci na zbornicah niso odgovorni le za zagotavljanje ustreznega števila učnih mest v podjetjih, ampak prispevajo tudi k dvigu kakovosti poklicnega izobraževanja prav s svetovanjem vsem ciljnim skupinam za uporabo učnih izidov v praksi.

Podpora in svetovanje podjetjem ne sme biti naključna naloga ali naloge le ene osebe v šoli ali zbornici. Svetovalci so odvisni od tesnega sodelovanja in usklajevanja z drugimi strokovnimi delavci v njihovih organizacijah. Razumeti jih moramo kot pobudnike, ki pri svojih aktivnostih izhajajo iz strateškega okvirja svoje organizacije in pri tem upoštevajo:

- prioritete,
- načela in cilje,
- pričakovane rezultate,
- okvir lokalnega razvoja,
- dogovore in postopke organizacije.

DIGITALIZACIJA

Zaradi vse večjega vpliva digitalizacije na naše življenje se veliko oz. večina delovnih procesov in struktur ves čas spreminja. To vpliva tudi na komunikacijske kanale in platforme, ki jih uporabljamo, ter s tem na dialog med organizatorji praktičnega izobraževanja in podjetji, dijaki in učitelji.

Video posnetki in drugi mediji so se izkazali kot dodana vrednost procesom usposabljanja in učenja. Organizatorji praktičnega izobraževanja in njihove organizacije lahko razmislijo o tem, kako čim bolj koristno uporabiti video tehnologijo in video posnetke učnih izidov v svoji praksi.

UPORABA V PRAKSI

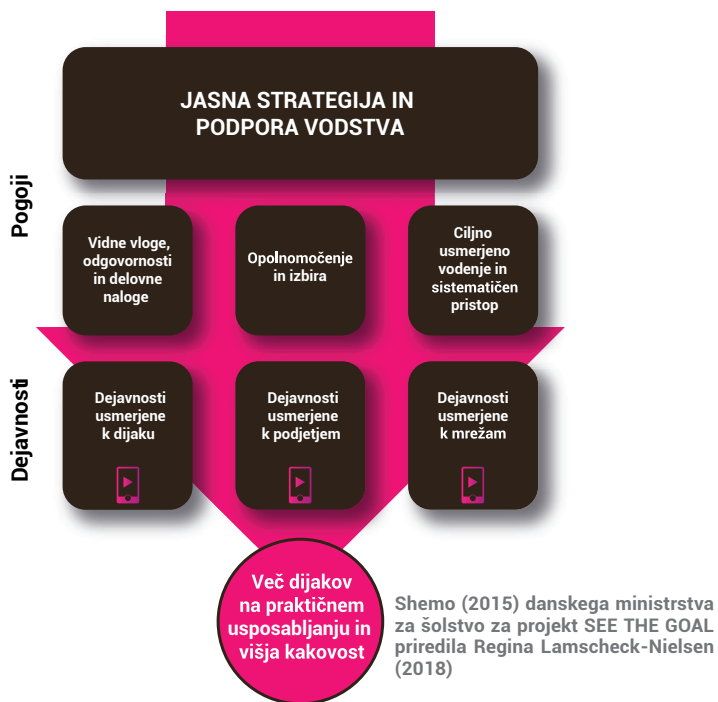
V več državah so naloge svetovalcev navedene v nacionalnih predpisih na področju poklicnega izobraževanja.

§ **Na Portugalskem** koordinator ureja več delovnih področij, od spodbujanja individualnega razvoja dijakov do omogočanja lažje komunikacije med šolo in podjetjem. Koordinatorji tesno sodelujejo z učitelji, zanje prireajo seminarje. Na ta način lahko predstavijo uporabo video tehnologije kot dodatno orodje pri ocenjevanju ali kot podporo pri samoocenjevanju dijakov.

§ **V Sloveniji** je na vsaki šoli eden izmed učiteljev z ustreznimi izobraževalnimi in pedagoškimi kompetencami zadolžen za organizacijo in koordinacijo praktičnega usposabljanja v podjetjih. Naloga organizatorja praktičnega izobraževanja je zagotoviti, da lahko dijaki na vseh ravneh opravijo usposabljanje v podjetjih, kot je predvideno z izobraževalnim programom.

§ **Na Danskem** so poklicne šole dolžne zagotoviti dijakom in podjetjem svetovalca. Ministrstvo za izobraževanje šole spodbuja, da pri razvoju svetovanja in podpore uporabijo strateške pristope. Spodnji model je predlagan kot pomoč pri analizi lokalnih pogojev, določanju ciljev in načrtovanju dejavnosti za razvoj podpore in svetovanja podjetjem.

Video tehnologija svetovalce pri njihovih dejavnostih podpira tako, da razširi nabor njihovih komunikacijskih kanalov in drugih standardnih komunikacijskih sredstev. Običajno je težko razložiti, kako naj usposabljanje poteka v praksi in kako lahko mentorji in dijaki komunicirajo. Video posnetki povečajo razumevanje delovnih postopkov, procesov učenja in metod usposabljanja, saj so prikazani na vizualni ravni.

S strateškega vidika bi se bilo treba odločiti o tem, kako uporabiti video posnetke in kako meriti njihov vpliv. V vsakem primeru je cilj pridobiti dodatna nova in dovolj kakovostna učna mesta ter okrepiti interakcijo med šolami in podjetji in s tem tudi kakovost poklicnega izobraževanja.

NAVDIH

Ta vodič temelji na rezultatih projekta SEE THE GOAL, evropskega projekta v okviru programa Erasmus+ K2, 2016-2018.

V projekt je bilo vključenih sedem organizacij iz Slovenije, Danske, Finske in Portugalske, ki so skupaj razvile 32 video posnetkov. Ti prikazujejo učne izide štirih različnih izobraževalnih programov s primeri iz industrijske proizvodnje, tehničnega vzdrževanja, zdravstvenega varstva in maloprodaje.

Video posnetke so pri svojem delu uporabili mentorji v podjetjih, učitelji poklicnih in strokovnih šol, knjižničarji in koordinatorji praktičnega izobraževanja s svojimi ciljnim skupinami. Vključenih je bilo nekaj sto oseb. Preizkusi so dokumentirani in objavljeni na spletni strani: <https://www.seethegoal-eu.si/>.

V okviru projekta SEE THE GOAL so bili pripravljeni vodiči za pripravo scenarija, snemanje videa in urejanje. Poleg praktičnega vodiča, ki je pred vami, sta bila pripravljena še dva, prvi je namnjen dijakom, drugi pa mentorjem v podjetjih.

Ta vodič je pripravila Regina Lamscheck-Nielsen, Moeve, v sodelovanju z Merete Franck Christensen, ZBC. Prevod in prilagoditve za Slovenijo sta pripravila Darko Mali in Andreja Vuk, CPI.

Preberite in si oglejte več: www.seethegoal-eu.si

Povezava do vodičev za dijake, mentorje v podjetjih in organizatorje praktičnega izobraževanja:

<http://www.seethegoal-eu.si/guidelines/>

Junij 2018

Nacionalni predpisi za koordinatorje praktičnega izobraževanja:

Slovenija: Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, 96. člen

Danska: Main VET regulation, 2017/07/03, 7. člen § 48-51

Portugalska : Cursos de Aprendizagem, 2018-03-20

